

протокол до конвенції з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок – Київ, 2009. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_207

8. Мерзляк А. Г. Алгебра: Підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл./ А. Г. Мерзляк, В. Б. Полонський, М. С. Якір. – Х.: Гімназія, 2008. – 256 с.

9. Мерзляк А. Г. Математика: Підручник для 5 класу/А. Г. Мерзляк, В. Б. Полонський, М. С. Якір. – Х.: Гімназія, 2006. – 288 с.

10. Мерзляк А. Г. Математика: Підручник для 6 класу/А. Г. Мерзляк, В. Б. Полонський, М. С. Якір. – Х.: Гімназія, 2006. – 304 с.

11. Петренко О. Б. Проблема статевої соціалізації особистості у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського: [Монографія]/ О. Б. Петренко. – Рівне: РДГУ, видавець Олег Зень, 2008. – 191 с.

12. Сухомлинський В. О. Методика виховання колективу. Вибр.твори: в 5 т./ В. О. Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1976. – Т. 1. – С. 403-637.

13. Сухомлинський В. О. Книга о любви / Сост. А. И. Сухомлинская, Л. В. Голованов; Предисл. Л. В. Голованова. – М.: Мол. Гвардия, 1983. – 191 с.

УДК 37.041: 37 (09)

САМООСВІТА ЯК ДЖЕРЕЛО ТВОРЧОСТІ ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Світлана ГЕРГУЛЬ (Чернігів)

Стаття присвячена вивченню поглядів В.О. Сухомлинського на самоосвітню діяльність як джерело творчості вчителя-філолога. Дається визначення поняття, детально розглядається питання мовленнєвої культури, формування особистої бібліотеки вчителів Павлівської середньої школи.

Ключові слова: педагогічна спадщина В.О. Сухомлинського, самоосвіта, вчитель, творчість, Павлівська середня школа.

Статья посвящена изучению взглядов В.А. Сухомлинского на самообразовательную деятельность как источник творчества учителя-филолога. Дается определения понятия, детально рассматриваются вопросы речевой культуры, формирования личной библиотеки учителей Павлышской средней школы.

Ключевые слова: педагогическое наследие В.А. Сухомлинского, самообразование, учитель, творчество, Павлышская школа.

На сучасному етапі інноваційного розвитку освіти в Україні серед пріоритетних завдань державної політики визначено якісно нові вимоги до особистості вчителя, його професійної діяльності – розвивати особистість дитини, орієнтуватися на особистісний та професійний саморозвиток, працювати творчо [1, с. 658]. Вчитель-філолог сьогодні – це не просто спеціаліст із вищою педагогічною освітою. Він має володіти новітніми інформаційними технологіями, формами та методами викладання; вивчати нормативні документи, які регламентують його діяльність; використовувати у навчально-виховному процесі нові технічні засоби та ін.. Основною метою навчання іноземної мови сьогодні є формування та розвиток комунікативної культури школярів, практичне оволодіння іноземною мовою. Отже, мета вчителя полягає у тому, щоб створити умови для такого навчання, активізувати пізнавальну діяльність учня, стимулювати його активність та творчість. Все це дозволяє зробити висновок про те, що знань і вмінь, які отримали вчителі у вищому навчальному закладі, з часом стає недостатньо для вирішення нових, що стоять перед школою завдань, і це в свою чергу передбачає їх постійне оновлення і вдосконалення, а, значить, вимагає від вчителя вибору стратегії безперервної самоосвітньої діяльності.

Така тенденція зумовлює звернення до досягнень історико-педагогічної науки, спадщини вітчизняних учених, їх науково-об'єктивного та конструктивного вивчення. У даному контексті особливої актуальності набувають теоретичні розробки і практичний досвід видатного педагога Василя Олександровича Сухомлинського (1918-1970), які вирізняються багатогранністю та яскравим новаторським характером.

Вагомий внесок у вивчення проблеми самоосвіти вчителя, його педагогічної майстерності, вдосконалення технологій навчання майбутнього вчителя зробили Ю.К. Бабанський, І.Г. Барсуков, О.В. Безпалько, Ф.Н. Гоноболін, І.А. Зязюн, С.Б. Елканов, В.А.Кан-Калік, Н.В. Кічук, О.М. Кочетов, Л.І. Рувинський, Г.С. Сухобська, В.Ф. Паламарчук та ін..

У дисертаційних дослідженнях у різних аспектах розглядали проблему самоосвіти вчителя С.А. Барановська, М.І. Бондаренко, О.В. Бурлака, І.В. Грабовець, Н.С. Іліницька, О.В. Малихін, О.С. Прокопова, М.Ю. Рогозіна, І.І. Сидоренко, Н.Г. Сидорчук та ін..

Значний вклад у вивчення наукового доробку Василя Олександровича внесли вітчизняні вчені І.Д. Бех, А.М. Богуш, М.С. Вашуленко, Г.Н. Волков, В.Г. Кузь, М.І. Мухін, В.Г. Риндак, О.Я. Савченко,

О.В. Сухомлинська, В.М. Хайруліна та ін. Питання громадянського, розумового, морального, естетичного, трудового, сімейного виховання у спадщині видатного педагога були предметом дисертаційних досліджень Л.А. Абрамової, Н.Г. Базилевич, Н.В. Безлюдної, А.С. Бика, Л.С. Бондар, Т.Г. Будняк, В.К. Кіндрата, М.В. Левківського, В.О. Лоскутова, І.С. Остапійовського, Т.П. Остапійовської, А.В. Семез, Н.В. Тарапаки, З.М. Шевців та ін. Різноманітні аспекти творчої особистості вчителя як основи педагогічної системи В.О. Сухомлинського вивчали М.Я. Антоненць, А.М. Борисовський, Ю.Г. Новгородська, І.Ф. Прокопенко та ін. Педагогічні новації Василя Олександровича впроваджуються у практику далекого зарубіжжя, зокрема в Австралії, Болгарії, Білорусі, Греції, Китаї, Німеччині, Польщі, Росії, США.

Однак автори зазначених досліджень, розкриваючи багатогранність педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського, не розглядали проблему самоосвітньої діяльності вчителя як окрему наукову. Отже, метою написання статті є вивчення поглядів видатного педагога на проблему самоосвіти як джерело творчості вчителя-філолога, акцентування уваги на самоосвітній діяльності викладачів рідної та іноземних мов.

В.О. Сухомлинський визначав самоосвітню діяльність вчителя як самостійне оволодіння педагогом теоретичним матеріалом та практичними вміннями, спрямування його особистих зусиль на підвищення власної культури праці та мислення, перетворення наукових істин у живий досвід творчої праці [3, с.260, 402; 7, с. 524]. Її основною метою він вважав: підвищення ідейно-теоретичного рівня вчителя; поглиблення знань у галузі профільних предметів; оволодіння досягненнями педагогічної науки і практики, психології та конкретної методики; підвищення загальної культури, тобто озброєння педагога всебічними знаннями для поліпшення його творчої професійної діяльності.

Як засвідчив історіографічний аналіз, поняття «професійний саморозвиток учителя» В.О. Сухомлинський розглядав у світлі загальних понять, а саме розвиток особистості, саморозвиток людини. Вперше деякі аспекти організації підготовки вчителів до науково-методичної та самоосвітньої діяльності Василь Олександрович обґрунтував у своєму дисертаційному дослідженні на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук «Директор школи – керівник навчально-виховної роботи» (1955). Надалі ці питання набули розвитку в книгах «Директор і вчитель» (1957), «Педагогічний колектив середньої школи»

(1958), «Система роботи директора школи» (1959), «Листи до сина» (1967), «Павльська середня школа» (1969), «Методика виховання колективу» (1971) «Розмова з молодим директором школи» (1973), «Сто порад учителям» (1981) та ін.

Окремі роздуми та судження видатного педагога з проблеми самоосвіти вчителя містилися на сторінках періодичних видань. Так, у газеті «Кіровоградська правда» цій проблемі він присвятив перші свої статті: «Завідуючий навчальною частиною школи» (1946), «Майстерність» (1949), «В тісному зв'язку з практикою» (1949), «Школа – вогнище освіти й освіченості» (1969) та ін. Пізніше його статті, зокрема, «Забезпечення наступності в навчанні» (1953), «Річний план роботи школи» (1953), «Педагогічні читання в Москві» (1955), «Директор школи – організатор педагогічного колективу» (1958), «Етюди про комуністичне виховання» (1967), «Поради вчителю» (1969), «Щоб знання стали переконаннями» (1971) та ін., друкувались у журналах «Радянська школа» та «Народное образование».

Сухомлинський визначає творчість вчителя як глибоко особисту, індивідуальну якість. У своїй праці «Розмова з молодим директором школи» він наголошує: «Творча праця в нашій складній, багатогранній справі починається там, де загоряється іскра живої, трепетної думки, що шукає відповідь на питання, яке висувається життям. Без питання, без бажання знайти причинні залежності між явищами ця іскра ніколи не загориться. Питання, що запалює іскру творчості, виникає тоді, коли ти хочеш бачити свою справу, свою працю, результати своєї праці кращими, ніж вони є зараз, коли тобі не дає спокою думка: чому твої зусилля не приводять до того, до чого вони, здавалося б, повинні привести?» [4, с. 406].

Багатогранною, сформованою особистістю бачив учителя-філолога видатний педагог. У той час, коли «словесному вихованню» відводилася другорядна роль, у його працях висвітлюються форми роботи у педагогічному колективі, спрямовані саме на посилення філологічної освіти. Так у статті «Слово про слово» В.О. Сухомлинський зазначає: «В руках вихователя слово – такий же могутній засіб, як музичний інструмент в руках музиканта, як фарби в руках живописця, як різець і мармур в руках скульптора. Як без скрипки немає музики, без фарби і пензля – живопису, без мармуру й різця – скульптури, так без живого, трепетного, хвилюючого слова немає школи, педагогіки. Слово – це ніби той місток, через який наука виховання переходить у мистецтво, майстерність» [6, с. 160].

Василь Олександрович визначав самоосвіту вчителя-філолога як невід'ємну складову його професійної творчої діяльності. Адже для ефективної, результативної роботи педагог повинен глибоко знати свій предмет, методику його викладання, прийоми риторики, психологію та педагогіку, мати високий рівень загальної культури та ерудиції. І це далеко не повний перелік знань та вмінь. Особливої уваги заслуговує також вміння вчителя створювати в класі атмосферу взаєморозуміння, довіри, що сприяє міжособистісним контактам, розвитку, творчого спілкування, творчого піднесення, «яким буває охоплений весь духовний світ людини, зайнятої улюбленою справою» [2, с. 87]

Видатний педагог наголошував, що урок мови (рідної чи іноземної) має свою специфіку, яку вчитель не може не враховувати. Уроки мови – це завжди уроки спілкування. Учні опановують техніку спілкування, оволодівають мовленнєвим етикетом, стратегією й тактикою діалогічного або групового спілкування, вчать вирішувати різні комунікативні завдання. Отже, завдання вчителя полягає в тому, щоб сформувати в учнів готовність використовувати мову як засіб спілкування, а також розвивати їх інтелект, творче мислення, бажання вчитися. Особливо високі вимоги висувуються до рівня мовленнєвої підготовки вчителя іноземної мови, який має дозволяти моделювати навчальне іншомовне мовленнєве середовище, вести уроки мовою, що вивчається. Мова педагога повинна бути автентичною, нормативною, виразною і служити зразком для учнів.

Саме за цими напрямками, на думку В.О. Сухомлинського, потрібно вчителю-філологу здійснювати самоосвітню діяльність. Систематично організоване заняття самоосвітою дасть змогу вчителю розв'язати ряд складних завдань, пов'язаних із професійною діяльністю, а саме: удосконалити теоретичні знання, набути професійних умінь вчителя-вихователя; оволодіти новими формами, методами, прийомами навчання та виховання дітей; вивчити і впровадити у практику провідний педагогічний досвід, новітні досягнення педагогічної, психологічної та методичної науки тощо.

Глибоке та ретельне вивчення спадщини видатного педагога дало змогу зробити висновок, що у Павлівській середній школі за часів роботи В.О. Сухомлинського вагомого значення у здійсненні самоосвіти вчителів набувало досконале оволодіння українською мовою. Видатний педагог стверджував, що незаперечно істиною для кожного вчителя має стати те, що «із слова починається людина». Дитина живе у світі слів, щоразу відкриває для себе магію слова, виявляє себе в мові, спілкується з іншими людьми. Василь

Олександрович не уявляв собі справжнього майстра педагогічної справи без досконалого володіння рідною мовою, зокрема словом як засобом виховання.

Педагогічна рада Павлівської середньої школи затвердила запропонований В.О. Сухомлинським (грудень 1948 р.) єдиний мовленнєвий режим у школі. Цей режим вимагав від учителя суворо додержувати норм культури усного мовлення, правил орфепії, стилістичних та логічних закономірностей літературної української та російської мови не тільки на роботі, а й у повсякденному житті, а також виправляти мовленнєві помилки учнів та своїх колег. Отже, постійна самостійна робота з підвищення власної та учнівської мовленнєвої культури була обов'язком кожного педагога.

Василь Олександрович вважав, що виконати мовленнєвий режим можна лише за умови самостійного опрацювання й вивчення класичної спадщини української та російської літератури, творів сучасних авторів, написання творів-мініатюр на матеріалі природних явищ та трудових процесів, а також вивчення учителями української мови та літератури спільно із школярами місцевого діалекту. Така самостійна робота сприятиме поліпшенню культури мовлення учнів і вдосконаленню мовленнєвої культури самих учителів як складової їхньої професійно-методичної майстерності.

Для кращого оволодіння українською мовою та розвитку творчого потенціалу виданий педагог наполегливо радив учителям української мови та літератури самостійно писати програмні твори й обов'язково зачитувати їх учням. Він рекомендував робити це на уроці перед тим, як аналізувати учнівські твори та роздавати зошити з виставленими оцінками. Таким чином, учні мали можливість почути зразковий твір, а вчителі, працюючи над власним твором, могли ще більше уваги приділити вивченню граматики та стилістики української мови [4].

Вивчаючи враження директора Павлівської середньої школи про відвідані уроки за перше півріччя 1952/53 навчального року, що зберігаються в Державному педагогічно-меморіальному музеї В.О. Сухомлинського, ми виявили такі поради вчителям: систематично самостійно працювати над оволодінням мовою, позбутися діалектизмів, знати нормативну граматику рідної мови, без чого не можна називатися учителем. На адресу педагогів звучали зауваження щодо вживання місцевих виразів та жаргонізмів, неправильних наголосів, використання так званої «мішаної говірки» з українських та російських слів тощо. Видатний педагог радив учителям не допускати граматичних помилок у записках на дошці.

Показником розвитку педагогічної культури та рівня професійної підготовки вчителя

В.О. Сухомлинський вважав його мовленнєву культуру. Він висував до мови вчителя такі вимоги: «вона має бути бездоганно грамотною, логічно послідовною, цілком літературною». Досягти таких результатів педагог зможе тільки в результаті наполегливої праці та постійного читання творів Пушкіна і Гоголя, Тургенєва і Толстого, Горького і Шолохова, Шевченка і Лесі Українки, Коцюбинського і Корнійчука, де є прекрасні зразки російської та української мови. На засіданнях педагогічної ради школи постійно розглядалися різні аспекти формування в учителя та учнів мовленнєвої культури. Наприклад, на порядок денний виносилися питання про єдиний мовленнєвий режим школи, шляхи підвищення рівня мовленнєвої культури учнів, розповідь учителя як метод викладання й виховання школярів та ін.

Як учитель української мови та літератури й одночасно директор школи, Василь Олександрович надихав своїм прикладом учителів, постійно ділився з колегами своїми роздумами та спостереженнями. У своїй праці «Система роботи директора школи» він зазначав: «Особистий приклад керівника мусить починатися з головного – з наполегливої і систематичної праці над підвищенням свого ідейно-теоретичного і педагогічного рівня, з вдумливої підготовки до уроків, яка забезпечує учням міцні знання і практичні вміння та навички. Там, де директор школи читає наукову, педагогічну і методичну літературу, намагається осмислити свою практичну роботу, у колективі завжди виникають і розвиваються все нові й нові інтереси, пов'язані з пошуками шляхів поліпшення навчально-виховного процесу» [5, с. 27].

На глибоке переконання В.О. Сухомлинського, щоб бути для учнів зразком, «джерелом знань», учитель повинен завжди перебувати в «атмосфері багатого, цікавого, багатогранного духовного життя», а «духовне життя вчителя – це постійне збагачення інтелекту» [3, с. 468 – 469]. Удосконаленню вчителя може сприяти його особиста бібліотека. Василь Олександрович сам постійно багато читав. Він писав: «На моєму столі з'являються все нові й нові книжки: педагогічні твори про предметні уроки, словники, книжки з ботаніки, орнітології, астрономії, квітництва» [3, с. 401].

У Павлівській середній школі склалася добра традиція – створення власної бібліотеки вчителя. За цією традицією молодому педагогу дарували книжки. Як правило, це були книжки з педагогіки, психології, енциклопедична або довідкова література. Протягом усієї педагогічної діяльності вчитель поступово розширював власну бібліотеку. До неї входила не тільки методична, психологічна, педагогічна

література, а й наукова, науково-популярна, художня, класична тощо.

В.О. Сухомлинський у праці «Сто порад учителям» наполегливо рекомендував педагогам щомісяця купувати книжки й поповнювати їх за такими розділами: з проблем науки, яку викладає вчитель; про життя й боротьбу людей, образи яких є світочем, прикладом для молоді; про душу людини, особливо дитини, підлітка, юнака, дівчини (книги з психології) [7, с. 509]. Слід зазначити, що в Павлівській школі панував культ Книги. На 1968 р. в особистих бібліотеках учителів налічувалась така кількість книжок: В.Г. Дараган – 1000 шт.; О.О. Філіпов – 1200; В.О. Скочко – 1400; Я.І. Лисак – 1500; А.І. Різник – 1500; А.А. Ворошило – 1800; Сім'я Сухомлинських – 19 000.

Здійсненню самоосвітньої діяльності вчителів сприяла організована в Павлівській школі наукова бібліотека. Кожний педагог мав бути обізнаний з новинками наукового та культурного життя суспільства. У шкільній бібліотеці та методичному кабінеті зберігалися вирізки з газет та журналів, статті з питань методики виховання й навчання, розподілені за такими розділами: «теорія і практика морального виховання; інтелектуальне виховання; фізичне виховання, естетичне виховання; політична освіта і навчання; виховання працьовитості; виховання індивідуальних нахилів і покликання; духовне життя вихованців; психологія процесу оволодіння знаннями; психологічні особливості дітей молодшого, середнього і старшого віку; вибір професії; хлопчики і дівчатка в колективі; методика викладання основ наук (для кожного предмета окрема папка); навчально-виховна робота в початкових класах; творчі письмові роботи учнів; новини науки й техніки (з розділами «Гуманітарні науки» і «Природничі науки»)» [3, с. 100].

Кожен учитель передплачував кілька журналів, серед яких обов'язково переважали науково-методичні видання. У педагогічному колективі було заведено обмінюватися журналами, книжками, що сподобалися. Регулярно проводилися в шкільному колективі читацькі конференції, обговорення книжкових новинок, у тому числі й науково-методичної літератури, іноді Василь Олександрович сам передплачував для вчителів потрібні методичні журнали або газети, тим самим стимулюючи їхню самоосвітню діяльність.

У шкільному методичному кабінеті на допомогу вчителям у їхній самоосвіті формувався банк матеріалів: списки рекомендованої літератури для самостійного опрацювання; різні варіанти планів із самоосвітньої роботи; тексти доповідей; зразки рефератів, конспектів літературних джерел;

новинки психолого-педагогічної літератури. В.О. Сухомлинський зазначав, що «інтерес до книжки, атмосфера любові й поваги до книжки не народжуються стихійно або ж внаслідок керованих вказівок. Адміністративним шляхом тут нічого не доб'ється. Джерелом культу книжки є колективна думка, колективні дискусії, бесіди, живі суперечки, захоплення» [4, с. 468].

Таким чином, здійснивши аналіз педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського у контексті досліджуваної проблеми, можна стверджувати, у Павлівській середній школі за часів роботи Василя Олександровича панувала атмосфера творчого пошуку, піднесення гідності кожного вчителя як мислячої творчої особистості. Джерелом творчості виступала самоосвітня діяльність педагогів. Педагогічно-пошукова думка видатного педагога щодо її організації та здійснення виходила далеко за межі тогочасних уявлень та суджень з даного процесу. Професійна діяльність В.О. Сухомлинського є особливим явищем в педагогічній науці кінця ХХ ст. І сьогодні вона викликає інтерес у багатьох учених як на Україні, так і за її межами. Творча спадщина Василя Олександровича вивчається та широко популяризується.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Концепція педагогічної освіти // Історія української школи і педагогіки. Хрестоматія / За ред. В.Г. Кременя. – К.: Знання, 2005. – С. 658-670.
2. Сухомлинський В.О. Людина неповторна / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. / редкол. : О.Г. Дзевєрін (голова) та ін. – К. : Рад. шк., 1976–1977. – Т. 5. – С. 80–96.
3. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. / редкол. : О.Г. Дзевєрін (голова) та ін. – К. : Рад. шк., 1976–1977. – Т. 4. – С. 7–390.
4. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим школи / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. / редкол. : О.Г. Дзевєрін (голова) та ін. – К. : Рад. шк., 1976–1977. – Т. 4. – С. 393-626.
5. Сухомлинський В.О. Система роботи директора школи / В.О. Сухомлинський. – К. : Рад. шк., 1959. – 118 с.
6. Сухомлинський В.О. Слово про слово / В.О. Сухомлинський // Сухомлинський В. О. // Вибрані твори : в 5 т. / редкол. : О.Г. Дзевєрін (голова) та ін. – К. : Рад. шк., 1976–1977. – Т. 5 – С. 160-167.
7. Сухомлинський В.О. Сто порад учителеві / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. / редкол. : О.Г. Дзевєрін (голова) та ін. – К. : Рад. шк., 1976 – Т. 2. – С. 419 – 654.
8. Сухомлинський В.О. Суспільство і вчитель / В.О. Сухомлинський // Сухомлинський В. О. // Вибрані твори : в 5 т. / редкол. : О.Г. Дзевєрін (голова) та ін. – К. : Рад. шк., 1976–1977. – Т. 5. – С. 203–217.

УДК 371.134:8(07)

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА ТА УКРАЇНОЗНАВЦЯ

Валентина ГОНЧАРУК (Умань)

У статті йдеться про розвиток творчого потенціалу майбутнього вчителя у вищому навчальному педагогічному закладі. Окреслено найголовніші вимоги до вчителя-філолога й українознавця на шляху становлення його як високоморальної та духовно-творчої особистості. Також визначено пріоритетне завдання вчителя – створення ним «творчої лабораторії», у якій почесне місце посядуть виховання національної свідомості учнів та розвиток їхніх творчих здібностей і талантів.

Ключові слова: творчий потенціал, творча особистість, «творча лабораторія», вимоги до вчителя-філолога й українознавця, творчі здібності.

В статье идет речь о развитии творческого потенциала будущего учителя в высшем учебном педагогическом заведении. Очерчены самые главные требования к учителю-филологу и украинисту на пути становления его как высокоморальной и духовно-творческой личности. Также выделено приоритетное задание учителя – создание им «творческой лаборатории», в которой почетное место займут воспитание национальной сознательности учеников и развитие их творческих способностей и талантов.

Ключевые слова: творческий потенциал, творческая личность, «творческая лаборатория», требования к учителю-филологу и украинисту, творческие способности.

Дивовижно розмаїтий, багатовимірний і щедрий у невичерпному джерелі любові до дітей творчий талант педагога. Через його діяльність реалізується державна політика, спрямована на зміцнення інтелектуального та духовного потенціалу нації, формується особистість, світ якої відбивається у веселках незрівнянного блиску своєї неповторності.

Основою освітньо-виховної справи виступає повага до дитини, сприяння розвитку та збагаченню її духовно-творчого потенціалу,

складовими якого є природні задатки та набуті в процесі соціалізації знання та вміння, вольові передумови до активної діяльності. З огляду на це, творчий потенціал особистості має стати головним об'єктом уваги в сучасних соціокультурних умовах нашої держави [8].

У Законі України «Про загальну середню освіту» висвітлено такі сучасні вимоги до педагога: «Педагогічним працівником повинна бути особа з високими моральними якостями, яка має відповідну педагогічну освіту, належний